

da rada zvrže, če se le količkanj napčnega primeri; če je pa enkrat zvrгла, jej to rado ostane za večkrat. Nektera živina je taka, da ne more mladega donesti, kakor hitro je večje postalo; kakor želodec, ki se je preveč napolnil, izmeče iz sebe preobilni zapadek; taka je tudi nektera maternica.

Sicer pa živina zvrže, če premlada in preslaba je že vbrejena bila, če je za kakošno hudo bolezen bolna, da kri, namesti k maternici, teče obilniši h kakemu drugemu vnetemu ali sicer bolnemu delu; — če se pretegne, prehitro jaha, skaka, vdari ali sune na trebuh; — če se jej spridena, plesnjiva, gnjila piča daje ali zmrznjena repa, zmrznjen krompir ali druga taka piča, če povžije španskih muh, strupenega brinja, rožičkov rženega klasja itd. Glejte: koliko vzrokov!

Primerimo zdaj to, po zdravniških skušnjah potrjeno z unim, kar je pisal „der praktische Landwirth“, in spoznal bode lahko vsak, da vzroki splava so vse drugačni, kakor si jih sanja pisatelj imenovane časnika.

Kako o mokrem času spraviti seno z dobrim vspehom.

Spisal prof. Vodopivec.

Nenavadno mokra spomlad zadržuje marsiktero poljsko delo, a drugo se ne more opravljati tako kakor bi se imelo pri ugodnem vremenu. Na prvi pogled se nam zdi opravičena vesoljna tožba kmetovalca, ako pa tehtniši premislimo, spoznali bomo, da mnogokrat tužujemo nepotrebno, in večkrat tiči vzrok tožeb v lastni nevednosti.

Marsikteri kmetovalec vže zdaj skrbi, ter premišluje, kako si bode seno spravil, ako bi utegnilo to vreme še nadaljevati. Nič se ne boj! ozri se rajši nekoliko okrog, pa glej, kako si pomagajo sosede v takih okoliščinah. Nečem na dolgo dokazovati ali posebne tajnosti razkladati; naj samo povem, kako delajo Kobaridci s travo, ko jim dež v košnjo nadleguje. Pokošeno travo, naj si je še tako surova, spravijo na senik tako, da med njo potrosijo nekoliko soli. To pa tako delajo, kakor v obče vkladamo zelje v kadí, to je, na prvo lego potrosijo soli, naložijo zopet trave, ki jo osolijo, za to zopet trave, ki jo zopet osolijo in tako naprej se ponavlja do vrh kupa. Trava se stlači o lastni teži sama o sebi, *) vlažnost raztopi natrošeno sol; kakor se pa trava suši, vsrka solomoro ter postane slano seno. Tako spravljena trava se gotovo ne bode spridila, ako jo je še tako visok kup. Računa se na 100 funtov ali cent trave 1 funt soli, ki je nismo zrnica zgubili, kajti o svojem času jo bode živina povžila.

Da je tako seno (slano) mnogo tečniše nego navadno, da ga živina rajši je, se lahko sami prepričamo; ako bi vživali celi teden le neslano hrano, vzešči le 2- ali 3krat na teden pest soli v usta. Glej, tako kakor ne tekne človeku neslana hrana, ne tekne tudi živini neslana piča. O tej resnici so nas umni kmetovalci vže dovolj in dejansko prepričali. — Čas je, da jih tudi mi v lasten dobiček posnemamo. **)

„Gosp. List“.

*) Dobro je tudi, celi kup s kamenjem obtežiti.

**) Skušnja dobroto take krme spričuje. Prav gorko ta način posebno v mokrem letu priporočamo; omenimo tudi to, da se ne zgubi nježnih peresec, koje pri navadnem sušenju sena odpadejo.

Vred.

Socijalno-politiške razprave.

Bivša pariška komuna in socijalizem.

Socijalno-politiška študija.

Spisal dr. V. Zarnik.

I.

Ko so v Parizu Tuilerije gorele, ko so se Louvre-a petrolejski plameni ovijali in ko je zgodovinsko imenitni rotovž (hotel de ville) le okajen zid in pepel postal, bil je ves izobraženi svet skoraj brez izjeme tako razdražen in razkačen nad temi nečuvenimi vandali sedanjega veka, da je navdušeno ploskal Mak-Mahonovim rdečehlačarjem, kateri so vsakega le kolikaj samo na videz sumljivega privrženca komune brez zapore, brez sodnije in brez rabsodbe kar na ulicah na zid prislonili in brez okolišanja vstrelili. Takrat o vseh teh dogodkih, posebno pa o virih in pravih vzrokih teh dogodkov mirno in hladnokrvno pisati, bilo bi vsakega težko stalo, še teže pa občinstvo kaj tacega mirno in trezno brati ali celó o tem promišljevatí. Ko se je pa enkrat dim, proizlazeči iz pariških požarov, razkadil, ko najlepša tretjina najlepšega mesta tega sveta v razvalinah in podrtinah svoja gola rebra žalostno in melanholično kvišku molí, začel je zdaj ves učeni in neučeni svet premišljevatí, kje le vendar pravi razlogi tega čudovitega in ob enem grozovitega dogodka tiče? Z nekako krivo nobleso se nekteri temu sprdavajo lahkomišljeno rekoč: Po pruskem obsedanji je v Parizu veliko ljudi brez dela ostalo, vrh tega se je pa tudi nakopičilo po 4. septembru lanskega leta toliko rdečkarjev, liberaluhov, radikalcev, postopačev, vlačugarjev, lopov, tatov, tolovajev in celó roparjev iz vseh dežel tega sveta v lepem Parizu, da je mislila ta drhal, ko je bila potem po sklepu mira francoska armada razorožena, in ker je ona sama kot narodna garda orožje obdržala, ker je zdaj-le čas prišel, se enkrat tega sladkega življenja s polnim duškom na stroške bogatašev in kapitalistov navžiti.

Po mnenji teh kritikov ni bila cela komuna nič družega nego prosto „tolovajstvo“ organizirano v najbolj velikanskem slogu, česar še svet dozdej ni nikdar doživel. Tolažijo se te vrste možakarji, da bo zdaj za večne čase v tej zadevi mir, ko so le enkrat te „peklenke pošasti“ pariških komunistov vse od Thiers-eve sile postreljene ali pa vjete. Še celó minister J. Favre se zeló k temu mnenju v svoji zadnji, obče znani okrožnici nagiblje, vmes le še vpletajoč tobožno hujskanje in ščuvanje mednarodnega delalskega društva (Internationale), katero stari, sicer jako pošteni Favre ovaja vsem vladam kot sila nevarno za napredek in za mir vsega izobraženega društva. — Brumni presojevalci teh dogodkov so v svoji rabsodbi še krajši, oni ne iščejo nobenih skritih in oddaljenih vzrokov, ampak v kratko rečejo: Bivša pariška komuna ni bila nič družega kot božja kazen za pregrešni Babilon sedanjega časa, Pariz je le delil zasluženo osodo Sodome in Gomore, znanih mest iz starega testamenta! Se vé, ako bi bilo s tako apodiktično kritiko vse opravljeno, ne bi bilo napak!

Mi se pa v tej zadevi držimo misli enega največih mislecev tega veka Angleža Buckle-a, ktere je nakopičil kot neprecenljive zaklade v svoji knjigi „Povestnica civilizacije na Angležkem“. Buckle*) pravi v tej knjigi o povestnici, da je metoda, po kateri se večidel vsi dosedanji povestničarji s to znanostjo vkvarjajo, popolnoma kriva, ako v obče o kakem slučaju pri zgo-

*) Neizmerna škoda, da je slavni pisatelj prerano umrl, da ni mogel svojega na velikanski podlagi osnovanega in začetelega dela „history of the civilisation in England“ dovršiti.

Pis.